

Bron van bescherming

Onderzoek naar de rol van de provincie bij de bescherming van drinkwaterbronnen

Deze 5-minutenversie bevat de essentie van de uitkomsten van het onderzoek naar de bescherming van drinkwaterbronnen.

Aanleiding

In Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland worden grondwater, oppervlaktewater en oevergrondwater gebruikt voor de productie van drinkwater. Het RIVM stelt dat het Nederlandse drinkwater zo schoon is dat het zonder zorgen gedronken kan worden. Het gaat hier om gezuiverd water uit de drinkwaterbronnen. Ondanks eerdere verbeteringen zijn er diverse soorten verontreinigingen en activiteiten in de ondergrond die een bedreiging vormen voor de kwaliteit van (oever)grondwater en oppervlaktewater.

Vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de wijze waarop de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland bijdragen aan de bescherming van drinkwaterbronnen. Daarnaast zijn de voornaamste aandachtspunten die betrokkenen signaleren in de uitvoering van het beleid weergegeven.

Centrale onderzoeksvraag

Hoe dragen de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland bij aan de bescherming van drinkwaterbronnen en welke aandachtspunten signaleren betrokkenen in de uitvoering van het beleid?

Conclusies

1. In meerdere Zuid-Hollandse drinkwaterwinningen staat de kwaliteit van het gewonnen water onder druk. Bij zowel oppervlaktewaterwinningen als (oever)grondwaterwinningen worden eisen en signaleringswaarden overschreden. Zo is bijvoorbeeld bij drie van de twaalf geanalyseerde (oever)grondwaterwinningen sprake van een beperkte achteruitgang van de waterkwaliteit en neemt bij geen enkele winning de kwaliteit dusdanig toe dat met minder zuivering kan worden volstaan. De kwaliteitsdoelen voor drinkwaterbronnen worden niet behaald en het is nog maar de vraag of dit op termijn wel gaat gebeuren. Uit een in 2018 gehouden verkenning blijkt dat er naar verwachting in 2040 voldoende drinkwater zal zijn. Uitbreiding van de transportcapaciteit en onderlinge leveringen tussen drinkwaterbedrijven zijn mogelijk noodzakelijk.

2. De provincie had meer kunnen doen om het drinkwaterbelang, specifiek de bescherming van de drinkwaterbronnen, te behartigen. De doelen en maatregelen omtrent de bescherming van drinkwaterbronnen zijn in het beleid opgenomen, maar de uitvoering schiet op onderdelen te kort. Zo zijn bijvoorbeeld de regels die gelden in beschermingsgebieden niet voldoende bekend, zijn gebieden niet altijd (goed) verankerd in bestemmingsplannen en worden het toezicht en de handhaving niet altijd goed uitgevoerd.

3. In het (concept) Regionaal Waterprogramma (2022) en het Uitvoeringsprogramma Drinkwater (2020) is terecht meer aandacht voor drinkwater en de bescherming van drinkwaterbronnen. Zo is bijvoorbeeld aangegeven dat de provincie via het VTH-beleid invloed heeft op indirecte lozingen en daarmee ook op concentraties van stoffen in oppervlakte- en grondwater. Een ander voorbeeld is het voornemen om te starten met voorlichtingsprogramma's.

4. Voor het bereiken van haar doelen (waarborgen voldoende drinkwater en bescherming drinkwaterbronnen) is de provincie sterk afhankelijk van andere partijen, dit geldt met name voor de oppervlaktewaterwinningen.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek komt de Rekenkamer tot de volgende aanbevelingen aan GS:

Milieubeschermingsgebieden

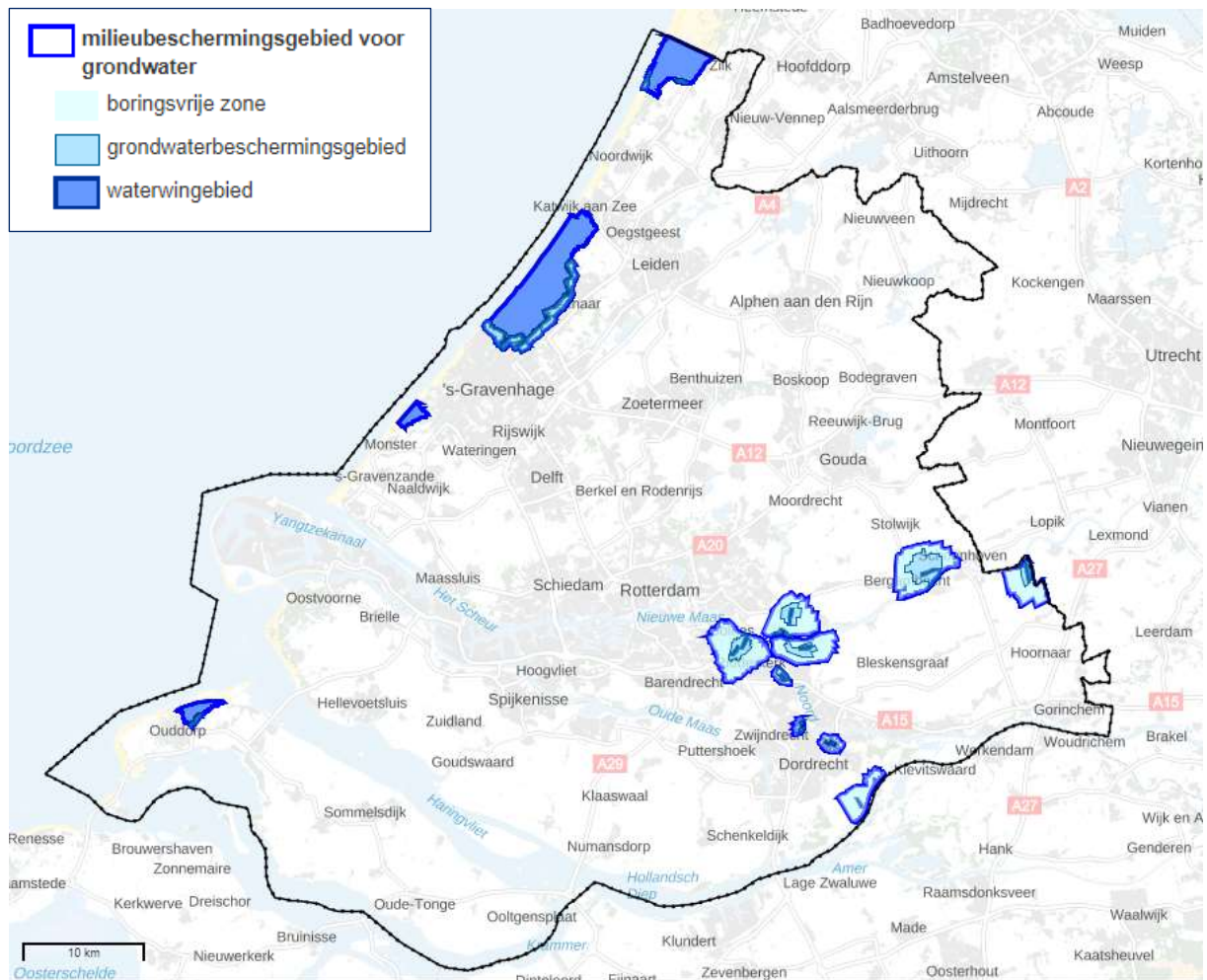
1. Vergroot de bekendheid van de provinciale regelgeving voor milieubeschermingsgebieden door de regels actief onder de aandacht te brengen bij gemeenten, bedrijven en bewoners.
 - a. Ga na welke lessen er geleerd kunnen worden van andere provincies en trek zo mogelijk samen op met drinkwaterbedrijven en/of andere provincies. Houd PS hiervan op de hoogte.
 - b. Breid de informatie over het drinkwaterbelang op de provinciale website uit. Ga ook hierbij na welke lessen er geleerd kunnen worden van andere provincies. Maak het downloaden van de (actuele) gebiedsdossiers vanaf de provinciale website mogelijk.
2. Vergroot intern de bekendheid van de zorgplicht drinkwater en de regelgeving voor milieubeschermingsgebieden.
3. Zorg dat de door de gemeenten aangegeven begrenzingen en (verwijzingen naar) regels voor beschermingsgebieden aansluiten op die van de provincie. Overweeg ook om bij een eventueel verder uitstel van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) hiervoor een instructieregel op te nemen in de PMV/Omgevingsverordening. Deel de overweging met PS.
4. Overweeg om net zoals de provincie Utrecht onderzoek te doen naar de risico's van grondwater in het deel van het intrekgebied dat buiten het milieubeschermingsgebied ligt. Deel de overweging met PS.

Rol en organisatie

5. Verken op welke gebieden de provincie meer kan bijdragen aan de beschermingsmaatregelen die andere partijen nemen en aan het tegengaan van verontreinigingen waar andere partijen verantwoordelijk voor zijn. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.
6. Ga na wat de provincie kan doen om aanvraagprocessen voor (wijzigingen van) onttrekkingsvergunningen voor drinkwater te versnellen. Deel de uitkomsten met de PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.
7. Overweeg om als provincie ook in te zetten op het stimuleren van waterbesparing bij gebruikers. Deel de overweging met PS.
8. Organiseer structureel gebiedsgesprekken. Zorg daarbij dat de vertegenwoordigers van de betrokken partijen vanuit verschillende relevante expertises aan tafel zitten.
9. Zorg voor voldoende ambtelijke capaciteit voor het behartigen van het drinkwaterbelang.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

10. Ga met de omgevingsdiensten in gesprek over mogelijke verbeteringen van het toezicht en handhaving in de milieubeschermingsgebieden. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.
11. Spreek met de omgevingsdiensten een eenduidige vastlegging af van de toezichts- en handhavingstaken in de werkplannen van de omgevingsdiensten.

Meer informatie

Dit onderzoek heeft resulterend in het rapport *Bron van bescherming* en vindt u op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Ans Hoenderdos, info@randstedelijke-rekenkamer.nl tel. 020 58 18 585.